

Галина Сидор

кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія
Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»,
м. Кам'янець-Подільський, Україна

Уляна Савків

кандидат економічних наук, доцент
кафедри менеджменту і маркетингу
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна

Олександр Любченко

здобувач за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна

ПРАВОВІ ЗАСАДИ МИТНИХ РЕЖИМІВ ПІД ЧАС НАДАННЯ ПОСЛУГ У СФЕРІ МИТНИХ ВІДНОСИН

Дослідження правових норм митних режимів в Україні варто розпочати з визначення ієрархії нормативно-правових актів, які регулюють митні відносини. Так, Л. І. Лемеха слушно акцентує увагу на тому, що практична реалізація та правова регламентація митних режимів здійснюються насамперед відповідно до викладених у Конституції України принципів права, серед яких вагоме значення має верховенство права [1, с. 43–44].

В ієрархії нормативно-правових актів за юридичною силою другу позицію посідають ратифіковані Верховною Радою України міжнародно-правові акти, які безпосередньо стосуються питань митних режимів.

Митний кодекс України [2] також є важливим регулятором процедури митних режимів, згідно з якими безпосередньо встановлюються види митних режимів (ст. 70 Митного кодексу України), затверджується процедура порядку вибору та зміни митного режиму (ст. 71 Митного кодексу України), а також вирішуються інші питання, пов'язані з митним режимом.

Окрім цього, окремі аспекти, які стосуються митних режимів, регулюються законами України «Про Митний тариф України» [6], «Про зовнішньоекономічну діяльність» [7].

На думку Л. І. Лемехи, також важливу роль виконують постанови Великої Палати Верховного Суду та Касаційних судів у складі Верховного Суду (в ієрархії четверта ланка), які вміщують в собі правові висновки (позиції) вищого органу судової влади щодо застосування норм процесуального й матеріального права [1, с. 44]. Фактично суд реалізує судову правотворчість у галузі правового регулювання митних відносин, втілюючи казуальне визначення норм права та складаючи висновки щодо їхнього правильного застосування.

Серед правотворчих документів, що безпосередньо належать до митних режимів, варто виокремити постанови Кабінету Міністрів України та укази Президента України, які є підзаконними актами, зокрема Указ Президента України «Про Державну митну службу України» [3].

Не менш важлива законотворча діяльність Кабінету Міністрів України, який через затвердження низки постанов забезпечив рішення окремих питань митних режимів. Зокрема, до їхнього складу належать такі постанови Кабінету Міністрів України, як:

- «Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» [4];
- «Про деякі питання перебування товарів у митному режимі переробки на митній території України» [5];
- Положення про митні декларації [8].

Незважаючи на значну кількість законодавчих регуляторів, у контексті питань, що безпосередньо стосуються митних режимів, вважаємо найбільш результативним та головним Митний кодекс України [2], котрим регламентуються основи цієї процедури. Зокрема, у ст. 4 Митного кодексу України наводиться тлумачення понятійної категорії «митний режим»; у ст. 70 Митного кодексу України встановлено види митних режимів; у ст. 71 Митного кодексу України звернуто увагу на те, що «декларант має право обрати митний режим, у який він бажає помістити товари», а «поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей» [2].

Ст. 73 Митного кодексу України окреслює порядок регулювання питань, які пов'язані з митним режимом [2]. У статті акцентовано увагу на тому, що умови перебування транспортних засобів, товарів комерційного призначення у відповідному митному режимі, застосування заходів нетарифного й тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності передбачаються цим Кодексом та іншими вітчизняними законодавчими актами з питань сфери зовнішньоекономічної діяльності та митної справи. Вважаємо, що положення ч. 2 ст. 73 Митного кодексу України доволі позитивне, оскільки питання, які пов'язані з виконанням митних формальностей та здійсненням митного контролю товарів, які поміщені у відповідний митний режим, регулюються цим Кодексом [2].

Варто акцентувати увагу на тому, що будь-які зміни у нормативній базі впливають на інтереси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. З огляду на це під час формування митної політики важливу роль виконують регуляторні митні режими, у межах яких декларант здійснює операції щодо митного оформлення й митного контролю.

Список використаних джерел:

1. Лемеа Р. І. Правові засади митних режимів в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Вип. 3 (32). С. 43–48.
2. Митний Кодекс України від 13 берез. 2012 р. № 4495-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/4495-19>

3. Про Державну митну службу України : Указ Президента України від 29 листоп. 1996 р. № 1145/96. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1145/96#Text>
4. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 06 берез. 2019 р. № 227. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
5. Про деякі питання перебування товарів у митному режимі переробки на митній території України, обмеження і заборони щодо поміщення окремих товарів у зазначений митний режим і визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 берез. 2013 р. № 295. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/295-2013-%D0%BF#Text>
6. Про Митний тариф України : Закон України від 04 черв. 2020 р. № 674-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20>
7. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квіт. 1991 р. № 959-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
8. Положення про митні декларації : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 трав. 2012 р. № 450. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#Text>
9. Сидор Г. В., Коркушко О. Н., Савків У. С. Моніторинг результативності здійснення митних процедур на митниці. *Інклюзивна економіка*. 2024. Вип. 1 (03). С. 72–76.
10. Сидор Г. В., Коркушко О. Н., Тимків А. О. Оцінювання ефективності здійснення митних процедур на митниці. *Інклюзивна економіка*. 2024. Вип. 4 (06). С. 36–40.

Ярослав Сушарник

кандидат економічних наук, викладач

НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

СОЦІАЛЬНИЙ ПІДХІД ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТВАРИНИЦТВА

Соціальний підхід інституційного забезпечення розвитку тваринництва дозволяє подолати обмеженість виключно нормативно-правового трактування інституцій, яке зазвичай домінує в економічному або адміністративному аналізі. Замість зосередження лише на формальних інститутах — таких як законодавство, державні програми чи інституційні регулятори — цей підхід розширює аналітичне поле за рахунок урахування соціального контексту функціонування інституцій.

В межах цього підходу особлива увага приділяється впливу неформальних норм, традицій, культурних уявлень, цінностей, очікувань, що існують у певному соціумі та впливають на поведінку учасників